Skolinspektionen

Beslut
2013-12-12
Dnr 43-2012:4307

Stockholms kommun
registrator.utbildning@stockholm.se

Rektorn vid Högalidsskolan
emil.kilsater@stockholm.se

Beslut för grundskola och fritidshem

efter tillsyn i Högalidsskolan i Stockholms kommun

Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm, Besöksadress: Sveavägen 159
Telefon: 08-586 080 00, Fax: 08-586 080 10
www.skolinspektionen.se

Tillsyn i Högalidsskolan

Skolinspektionen genomför tillsyn i Stockholms kommun under 2013. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Högalidsskolan besöktes av Skolinspektionen mellan den 12 och15 november 2013.

Fakta om skolan

Högalidsskolan ligger i kommundelen Södermalm i Stockholms kommun. Verksamheten omfattar förskoleklass och grundskola årskurs 1-9. Två förskoleklasser och två klasser i årskurs 1 är lokaliserade till Långholmen, i närheten av Högalidsskolan, som en tillfällig lösning. Till skolenheten hör Söderklasserna, årskurs 1-6 och SWEA, årskurs 7-9. Det är två särskilda undervisningsgrupper med kommuncentral antagning av elever (CSI-grupper; centrala grupper för särskild inlärning). Dessa har tidigare tillhört St: Örjans skolor för barn i behov av särskilt stöd. Grupperna är lokaliserade i närheten av Högalidsskolan. Lärarna är uppdelade på åtta arbetslag.

Vid tillfället för tillsynen har Högalidsskolan cirka 660 elever. I fritidshemmets pedagogiska verksamhet deltar cirka 250 elever.

Skolans ledning består av en tillförordnad rektor, tre biträdande rektorer och en intendent.

Årskurs 3

Enligt Skolverkets statistik (SIRIS) för de nationella ämnesproven i årskurs 3 läsåret 2012/2013 nådde 79 procent av eleverna kravnivån på samtliga delprov i matematik. Detta resultat ligger över snittet för riket (68 procent), men är lägre än resultat året innan. I ämnet svenska nådde 85 procent av eleverna kravnivån på samtliga delprov, vilket är över snittet för riket (78 procent) och i paritet med skolans resultat året innan. I ämnet svenska som andraspråk var det för få elever som deltog i provet för att statistik ska redovisas.

Skolinspektionen har tagit del av skolans egen redogörelse över elevernas måluppfyllelse för våren 2013 i årskurs 3, som dock inte ger någon tydlig bild över de samlade kunskapsresultaten i alla ämnen.

Årskurs 6

Enligt SIRIS nådde 83 procent av eleverna, läsåret 2012/2013, kravnivån på samtliga delprov i det nationella ämnesprovet i matematik. Detta resultat ligger över snittet för riket (79 procent). I ämnet svenska nådde 90 procent av eleverna kravnivån på samtliga delprov, vilket är över snittet för riket (82 procent). I ämnet engelska nådde nästintill 100 procent av eleverna kravnivån på samtliga delprov, vilket ligger över rikets genomsnitt (87 procent). I ämnet svenska som andraspråk var det för få elever som deltog i provet för att statistik ska redovisas. Den nationella statistiken för 2012/2013 är vid tiden för föreliggande beslut inte publicerad. Skolinspektionen har tagit del av skolans egen redogörelse över resultaten i de nationella ämnesproven i årskurs 6. Av de som deltagit i proven nådde i ämnena svenska och matematik 96 procent av eleverna kunskapskraven, i ämnena engelska och biologi 97 procent samt 91 procent i religion. Skolan har inte någon tydlig sammanställning över de samlade kunskapsresultaten i alla ämnen i slutet av årskurs 6.

Årskurs 9

Enligt SIRIS var det genomsnittliga meritvärdet 246 poäng för Högalidsskolan läsåret 2012/2013, vilket är högre resultat än genomsnittet i riket (213 poäng). Läsåret 2011/2012 var det genomsnittliga meritvärdet 239 poäng (riket 211 poäng). Andelen elever i årskurs 9 som uppnådde kunskapskraven i alla ämnen läsåret 2012/2013 var 91 procent (riket 77 procent). Läsåret 2011/2012 var resultatet 86 procent för skolan jämfört med 77 procent för riket. Det genomsnittliga meritvärdet och andelen elever som når kunskapskraven i alla ämnen har varit förhållandevis konstant över en femårsperiod.

Läsåret 2012/2013 var nästintill 100 procent av eleverna behöriga till gymnasieskolans yrkes- och högskoleförberedande program. Motsvarande resultat för riket var 88 respektive 86 procent. Läsåret 2011/2012 såg resultaten på skolan likartade ut.

Helhetsbedömning

Tillsynen av Högalidsskolan visar att skolans resultat i flera avseenden är goda men att åtgärder behöver vidtas så att samtliga elever ges förutsättningar att nå målen för utbildningen och utvecklas så långt som möjligt. Resultaten behöver förbättras, framförallt i matematik i de lägre årskurserna. Vad gäller verksamheten i fritidshemmet bedömer Skolinspektionen att den stimulerar elevernas utveckling och lärande.

Skolledningen har precis sjösatt en ny rutin för att hantera elevvårdsärenden, som samtliga intervjuade i skolan har stor tilltro till. Det finns på skolan en osäkerhet kring vad som är relevant särskilt stöd, något som rektorn känner till och arbetar med för att få en enhetlig syn kring. Rektorn behöver dock se till att elevhälsan i högre grad används i det hälsofrämjande och förebyggande arbetet. Tillsynen visar att de samlade förebyggande åtgärderna för att förhindra kränkningar behöver förstärkas, även om elever, personal och skolledning anser att skolan till stora delar är trygg och att åtgärder vidtas i de fall elever kränks.

Skolinspektionen får av elever, lärare och skolledning höra talas om bra undervisning och ser också flera sådana exempel själva. Det råder i allmänhet studiero på lektionerna men i något ämne och ibland när vikarier undervisar är den inte tillräckligt bra. Detta behöver åtgärdas. Vidare konstaterar Skolinspektionen att det finns brister avseende elevernas inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. Inflytandet ökar inte med elevernas stigande ålder.

Skolinspektionen noterar att den förhållandevis nya skolledningen har en ambition att få till stånd ett fungerande systematiskt kvalitetsarbete och också vidtagit åtgärder för att utveckla detta. Skolan har en vision hur utbildningen ska utvecklas med exempelvis mer samplanering mellan lärare samt en undervisning som i högre grad bedrivs av lärare med utbildning för den undervisning de bedriver. Trots detta bedömer Skolinspektionen att samverkan mellan lärare och mellan förskoleklass, grundskola och fritidshem behöver utvecklas, liksom samverkan mellan lärare inom grundskolan. Skolan följer upp och analyserar elevernas individuella kunskapsresultat och även resultaten i de nationella ämnesproven samt i viss mån betygsresultaten. För att på ett optimalt sätt kunna utveckla utbildningen behöver dock skolan i högre utsträckning sammanställa och analysera de samlade kunskapsresultaten i årskurserna 3, 6 och 9 i de ämnen där nationella kunskapskrav finns. Inom ramen för kvalitetsarbetet behöver analysen av framförallt en av de särskilda undervisningsgrupperna och fritidshemmets arbete och måluppfyllelse utvecklas.

Avslutningsvis bedömer Skolinspektionen, trots de utvecklingsområden som identifierats, att rektorn tillsammans med de biträdande rektorerna har kunskap om det inre arbetet i skolan och tar ansvar för att ge förutsättningar för att utbildningen utvecklas.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Stockholms kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 28 mars 2014 redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Stockholms kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Undervisning och lärande.

- Se till att den pedagogiska personalen samverkar med varandra i grundskolan och att fritidshemmet samverkar med skolan i arbetet med att nå utbildningsmålen och för att ge överblick och sammanhang.

Motivering

Av skollagen framgår att fritidshemmet ska komplettera utbildningen i förskoleklassen och grundskolan. Enligt läroplanen ska samarbetsformer utvecklas mellan förskoleklass, fritidshem och skola för att berika varje elevs mångsidiga utveckling och lärande. Vidare ska alla som arbetar i skolan samverka för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande.

Personal från fritidshemmet berättar i intervju att det i stort sett helt saknas samverkan mellan grundskola och fritidshem, utifrån fritidshemmets uppdrag ibland annat läroplanen.

Även lärarna i grundskolan bekräftar att samverkan mellan förskoleklass, grundskola och fritidshem är ett utvecklingsområde. Skolinspektionen konstaterar att samarbetsformerna mellan lärare och fritidshemspersonal ska utvecklas för att bland annat skapa en gemensam bild hur fritidshemmet ska komplettera skolans verksamhet.

Av intervjuerna med rektor och lärare framgår vidare att samverkan mellan lärare i grundskolan har varit och är för lärarberoende. Det gäller till exempel ämnesövergripande arbetssätt, arbetet med kunskapsbedömningar och det förebyggande värdegrundsarbetet. Därför har skolledningen, med hjälp av kommunens så kallade PRIO-projekt (en modell för förändringsarbete inom skolan), nyligen påbörjat ett arbete med att skapa strukturer för samverkan mellan pedagoger.

Utredningen visar att pedagogernas samverkan med varandra brister. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Stockholms kommun föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

14 kap. 2 § skollagen

Lgr 11 2.2 Övergripande mål och riktlinjer, Kunskaper, riktlinjer, 2.5 Övergång och samverkan

Grundläggande värden och inflytande

Bedömning

Stockholms kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Grundläggande värden och inflytande.

- Ge eleverna i grundskolan inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

Motivering

Enligt skollagen ska eleverna ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen. I läroplanen tydliggörs lärarnas ansvar för inflytandet genom att de svarar för att eleverna får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och innehåll i undervisningen.

I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 674) anges att det inte är tillräckligt att eleverna ges möjlighet att ta del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen utan det krävs ett mer aktivt arbete från skolans sida.

I elevintervjuerna framkommer att lärarna inför undervisningen ofta har valt både arbetssätt och arbetsformer utan att eleverna ges möjlighet till något reellt inflytande, framförallt i de högre årskurserna. Eleverna uppger att de ibland kan välja om de vill arbeta i grupp eller enskilt och på vilket sätt de vill redovisa ett arbete. Vissa lärare ställer också frågor hur eleverna lär sig bäst och hur de vill arbeta med ett visst arbetsområde. Dock uppger eleverna att de sällan kan påverka planeringen av undervisningen eller undervisningens innehåll. Lärare och rektor menar att lärare sinsemellan diskuterar hur elevinflytande ska ges, men lärarna bekräftar samtidigt att det varierar hur pass delaktiga eleverna får vara i planeringen av undervisningen och att eleverna inte alltid har så stort inflytande i detta sammanhang.

Utredningen visar att eleverna inte har ett reellt inflytande i grundskolan. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Stockholms kommun föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning
4 kap. 9 § skollagen, Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, 2.3 Övergripande mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Trygghet, studiero och en god miljö

Bedömning
Stockholms kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet, studiero och en god miljö.

- Se till att ordningsregler tas fram tillsammans med eleverna och att reglerna följs upp vid skolenheten.
- Se till att lärare vidtar de omedelbara eller tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero eller för att komma tillrätta med en elevs ordningsstörande beteende.
- Vidta konkreta åtgärder för att förebygga att elever i skolan och fritidshemmet utsätts för kränkande behandling.
- Se till att personal i skolan och fritidshemmet som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling anmäler detta till rektorn.
- Se till att planen mot kränkande behandling innehåller en redogörelse av hur förgående års planerade åtgärder har genomförts samt att de åtgärder som anges är anpassade utifrån varje verksamhets specifika behov och förutsättningar.

Motivering
Tillämpning av ordningsregler Enligt skollagen ska det finnas ordningsregler för varje skolenhet. De ska utarbetas under medverkan av eleverna och följas upp på varje skolenhet. Enligt skollagen ska utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

Vid intervjuer och samtal med elever framkommer att det finns ordningsregler, men att dessa inte har tagits fram i samråd med eleverna. Rektorn bekräftar att ordningsreglerna inte har tagits fram med eleverna men att detta kommer att göras under kommande vårtermin. I intervjuer med eleverna framkommer vidare att lärarna betonar att det ska råda studiero och att det i allmänhet är på det viset. I något enstaka ämnen är det dock inte så och inte heller alltid när vikarier undervisar. Detta bekräftas under Skolinspektionens lektionsbesök. Enligt eleverna händer det sällan att vikarierna säger till eleverna om det är

bristande arbetsro. Lärarna och rektorn bekräftar att det finns lektioner där bristande arbetsro är ett bekymmer. I Stockholm kommuns brukarundersökning år 2013 upplever eleverna i framförallt årskurs 8 att det inte alltid råder arbetsro på lektionerna.

Disciplinära åtgärder

I skollagen framgår att rektorn eller en lärare får vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero eller för att komma till rätta med en elevs ordningsstörande uppträdande.

En åtgärd enligt första eller andra stycket får vidtas endast om den står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter. Vidare framgår att en lärare får visa ut en elev från undervisningslokalen för högst återstoden av ett undervisningspass, om eleven stör undervisningen eller på annat sätt uppträder olämpligt, och eleven inte har ändrat sitt uppförande efter uppmaning från läraren. Om en elev vid upprepade tillfällen stört ordningen eller uppträtt olämpligt eller om eleven gjort sig skyldig till en allvarligare förseelse, ska rektorn se till att saken utreds. Samråd ska ske med elevens vårdnadshavare. Med utgångspunkt i vad som har framkommit vid en utredning ska rektorn se till att åtgärder genomförs för att få eleven att ändra sitt beteende.

Enligt rektorn kan elever i Söderklasserna utvisas från skolan för resten av dagen samt påföljande dag, i samband med detta kontaktas också vårdnadshavaren. Detta är inte i enlighet med de åtgärder som beskrivs i skollagen. Sådana åtgärder behöver dokumenteras.

Åtgärder för att förebygga kränkande behandling

Av skollagen framgår att huvudmannen ska se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling.

I samtliga intervjuer uttrycker elever, lärare, representanter för elevhälsan och fritidshemmet samt rektorn att skolan upplevs som en trygg plats. De flesta är dock överens om att det förekommer att även kränkningar förekommer, som dock hanteras av skolan.

I intervjuerna med lärarna, personal på fritidshemmet och elevhälsan framkommer att man arbetar med värdegrundsfrågor, men att det främst i de högre årskurserna handlar om diskussioner med eleverna på förekommen anledning. De äldre eleverna uppger i intervjuerna att förebyggande åtgärder inte vidtagits sedan de gick på "mellanstadiet". Flera lärare menar att skolan inte har något gemensamt förebyggande arbete mot kränkande behandling, men att steg tagits i den riktningen genom införande av en trygghetsgrupp med lärar-

representanter för olika årskurser. Rektorn bekräftar bilden av att det gemensamma förebyggande värdegrundsarbetet behöver utvecklas.

Rutiner för rapportering av kränkande behandling

Enligt skollagen är lärare och annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten skyldig att anmäla detta till rektorn.

Av intervjuerna med lärare och personal på fritidshemmet framgår att alla signaler om kränkande behandling inte rapporteras till rektorn via skolans så kallade trygghetsgrupp. Det är först om kränkningar upprepas eller om det är fråga om enstaka allvarliga kränkningar som rapporter lämnas. I skolans plan mot kränkande behandling finns en beskrivning för hanteringen av kränkningar. Denna beskriver enbart de fall där mobbning sker. Det vill säga den beskriver inte hanteringen av enstaka kränkningar.

Planen mot kränkande behandling

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att det inom ramen för varje enskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever. Huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som avses påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

I Skolverkets allmänna råd för arbetet mot diskriminering och kränkande behandling (SKOLFS 2012:10) anges att arbetet med planen mot kränkande behandling bör bedrivas så att planen återspeglar förhållanden i varje enskild verksamhet. Enligt Skolinspektionens praxis krävs vidare att behovet av de åtgärder som avses vidtas är klarlagda genom en kartläggning.

Skolinspektionen har tagit del av Högalidsskolans plan mot kränkande behandling som vid tillfället för tillsynen precis tagits i bruk. Planen utgår inte från varje enskild verksamhets förutsättningar och behov, till exempel syns inte fritidshemmet och de särskilda undervisningsgrupperna i planen. Det finns heller inte en redogörelse för hur föregående års planerade åtgärder genomförts

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister i skolans målinriktade arbete för att förebygga kränkande behandling av elever. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Stockholms kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

5 kap. 5-16 §§, 6 kap. 6-8 och 10 §§ skollagen samt Lgr 11 2.1 Normer och värden

Särskilt stöd

Bedömning

Stockholms kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Utarbeta åtgärdsprogram som anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.
- Utforma beslut om anpassad studiegång och enskild undervisning så att de uppfyller författningarnas krav.

Motivering

Enligt skollagen ska ett åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Av skollagen framgår att om det finns särskilda skäl får ett beslut innebära att särskilt stöd ska ges enskilt. Av skollagen framgår vidare att om det särskilda stödet för en elev inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, får avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång) även göras. Rektor ansvarar för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolformen. I ärenden som rör myndighetsutövning mot någon enskild ska bestämmelsen i förvaltningslagen tillämpas om motivering av beslut.

Skolinspektionen har tagit del av ett antal åtgärdsprogram som utarbetats på skolan. Det varierar i vilken grad dessa uppfyller författningarnas krav. Det framgår inte alltid hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Inte heller finns det alltid information om rätten att överklaga åtgärdsprogrammet. Vidare är inte åtgärderna alltid utvärderingsbara. Till exempel kan det stå att en elev har svårt med läsningen och åtgärderna är "gör i ordning en planering" och "se över specialbehoven".

Några åtgärdsprogram innehåller beslut om att särskilt stöd ska ges i form av anpassad studiegång eller enskild undervisning. Av dessa beslut framgår inte motiveringen till beslut, det vill säga varför skolan bedömer att elevens behov av särskilt stöd bättre kan tillgodoses genom anpassad studiegång alternativt enskild undervisning. Skolinspektionen vill framhålla att beslut om anpassad studiegång kan innebära att eleven lämnar skolan utan fullständig utbildning varför elev och vårdnadshavare ska få tydlig information om vad beslut om anpassad studiegång kan innebära för elevens möjligheter till att studera vidare.

Sammanfattningsvis visar utredningen att åtgärdsprogrammen och besluten om anpassad studiegång och enskild undervisning brister. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Stockholms kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

3 kap. 9, 11-12 §§, 28 kap. 16 § och 29 kap. 10 § skollagen,

20-21 §§ förvaltningslagen (1986:223)

Bedömning och betygssättning

Bedömning

Stockholms kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Bedömning och betygssättning.

- Se till att rättelser och ändringar i betygskatalogen signeras och dateras och att det framgår om det är en rättelse eller en ändring som är beslutad.
- Ge skriftliga bedömningar av elevens kunskapsutveckling när ett icke godkänt betyg sätts i ett avslutat ämne i grundskolan.
- Se till att det finns skriftliga omdömen i alla ämnen i de individuella utvecklingsplanerna.
- Se till att det av de individuella utvecklingsplanerna framgår vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt.

Motivering

Betygskatalogen

Av skolförordningen framgår att en elevs betyg ska antecknas i en betygskatalog. Av Skolverkets föreskrifter om betygskatalog (SKOLFS 2011:123) framgår att rättelser och ändringar ska anges i betygskatalogen. Vidare anges i Skolverkets föreskrifter att samtliga rättelser och ändringar i betygskatalogen ska dateras och signeras av den som beslutade om betyget.

Vid Skolinspektionens granskning av betygskatalogen framgår att rättelser eller ändringar av betyg inte är daterade och signerade. Det framgår inte heller om det är rättelser eller ändringar som gjorts.

Skriftlig bedömning

I skollagen anges att en skriftlig bedömning av elevens kunskapsutveckling i ämnet ska ges i grundskolan om ett icke godkänt betyg sätts i ett avslutat ämne.

Skolinspektionen har tagit del av skolans betygskatalog. Några skriftliga bedömningar av elevernas kunskapsutveckling finns inte för läsåret 2012/2013 trots att flera elever har fått betyget F i ett eller flera ämnen.

Individuella utvecklingsplaner och skriftliga omdömen

Enligt skollagen ska läraren vid utvecklingssamtalet i en skriftlig utvecklingsplan ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen som eleven får undervisning i, och sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen.

I Skolverkets allmänna råd om utvecklingssamtalet och den skriftliga individuella utvecklingsplanen (SKOLFS 2012:16) anges att de skriftliga omdömena bör utformas så att eleven och vårdnadshavaren får tydlig information om elevens kunskaper och kunskapsutveckling i förhållande till läroplanen.

Skolinspektionen har tagit del av skriftliga individuella utvecklingsplaner med omdömen från läsåret 2012/2013. Det finns inga omdömen i de enskilda naturorienterande ämnena, utan enbart gemensamma blockomdömen i årskurs 4-6. Detta trots att det finns separata nationella kunskapskrav i ämnena i årskurs 6.

Av den framåtsyftande delen i de individuella utvecklingsplaner som Skolinspektionen tagit del av framgår inte alltid vilka insatser som skolan avser vidta för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt. Till exempel finns i en av planerna beskrivet att skolans insats är: "Varning teknik, slutbetyg som ej är F är målet, fortsätta erbjuda kvalificerad matematik, konstant vägledning, komma in på rätt spår".

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister inom området bedömning och betygssättning. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Stockholms kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

3 kap. 14 §, 10 kap. 13 och 22 §§ skollagen, 15 § Skolverkets föreskrifter om betygskatalog (SKOLFS 2011:123)

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Stockholms kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Se till att beslut om undervisning i svenska som andraspråk fattas utifrån en bedömning av elevernas behov av ämnet.

- Anordna undervisning i svenska som andraspråk för de elever som behöver det samt se till att eleverna bedöms utifrån kursplanen i ämnet.
- Se till att rektorn ansvarar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som dokumenteras och innefattar sammanställningar och analyser av de samlade kunskapsresultaten på skolnivå.

Motivering

Svenska som andraspråk

Enligt skolförordningen ska undervisning i svenska som andraspråk anordnas om det behövs och i det fallet ersätter undervisningen i ämnet svenska som andraspråk undervisningen i ämnet svenska. Det är rektorn som beslutar om undervisning i svenska som andraspråk för en elev.

I intervjuer med skolans ledning och lärare framkommer att skolan inte har tydliga rutiner för att bedöma om en elev ska läsa svenska eller svenska som andraspråk. Lärare beskriver att de är osäkra på hur bedömningen av elevernas förkunskaper i svenska ska göras.

Därutöver uppger flera lärare att det finns elever som enligt deras bedömning ska läsa svenska som andraspråk men som inte får undervisning enligt kursplanen för ämnet. De uppger vidare att det finns elever som fått betyg i svenska som andraspråk trots att de inte följt kursplanen eftersom eleverna varit så svaga i ämnet svenska. Rektorn bekräftar i intervjun att det finns en otydlighet kring vilka elever som ska läsa ämnet svenska som andraspråk. Rektorn menar vidare att det är oklart om de elever som är i behov av svenska som andraspråk får undervisning och bedöms i enlighet med kursplanen för ämnet.

Systematiskt kvalitetsarbete

Enligt skollagen är det rektorns ansvar att se till att det på skolenhetsnivå bedrivs ett systematiskt och kontinuerligt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen och att detta arbete dokumenteras. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.

Enligt Skolverkets allmänna råd om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet (SKOLFS 2012:98) bör rektorn se till att dokumentationen av kvalitetsarbetet är tillräcklig för att ligga till grund för analys och beslut på enhetsnivå om prioriteringar av utvecklingsinsatser, skapa rutiner och former för dokumentation som är effektiva och ändamålsenliga för enhetens kvalitetsarbete, samt sträva efter att dokumentationen ger en samlad bild av utbildningens kvalitet inom enheten.

Av skolans dokumentation och av intervjuer med skolledning och lärare framgår att skolan följer upp och utvärderar vissa resultat och vidtar åtgärder för

utveckling. I samma intervjuer framkommer att skolan analyserar varje elevs individuella kunskapsresultat och att det samlade kunskapsresultat analyseras i viss utsträckning. Det gäller framförallt betygsresultaten i årskurs 9 och resultaten i de nationella ämnesproven. De samlade kunskapsresultaten i slutet av årskurserna 3 och 6 i de ämnen där kunskapskrav/mål finns har dock inte på ett strukturerat sätt sammanställts, dokumenterats och analyserats av skolledning och personal. Rektorn uppger att fokus på hans arbete under den korta tid han varit på skolan varit att skapa andra strukturer men att även utveckla den systematiska analysen av kunskapsresultaten.

Av intervjuer med fritidshemmets personal framgår att skolledningen ger personalen i uppdrag att följa upp och utvärdera sitt arbete i förhållande till de nationella målen. Arbetet dokumenteras i till exempel kvalitetsredovisningen och diverse andra dokument. De utvärderingar som görs lämnas till skolledningen. Personalen uppger dock att de inte får någon återkoppling på de skriftliga utvärderingar som lämnas till skolledningen och att det inte förs några diskussioner med ledningen kring fritidshemmets måluppfyllelse. Detsamma gäller en av de två särskilda undervisningsgrupperna, Söderklasserna, där personalen uppger att de inte får några frågor kring verksamheten och heller ingen återkoppling på det arbete de utför. Rektorn uppger att detta är ett utvecklingsområde för skolan och att möten är inplanerade mellan skolledning och lärare.

Utredningen visar att det finns brister i skolans arbete med svenska som andraspråk och i det systematiska kvalitetsarbetet. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Stockholms kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

4 kap. 4-6 §§ skollagen

Lgr 11 punkt 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar

5 kap. 14-15 §§ skolförordningen

Personalkompetens

Bedömning

Stockholms kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Personalkompetens.

- Redovisa en plan med konkreta åtgärder som ska vidtas för att öka andelen lärare med utbildning för den undervisning de bedriver.

Motivering

Utgångspunkten i skollagen är att lärare ska ha utbildning för den undervisning de bedriver. Det innebär att lärarens utbildning måste överensstämma med den skolform, årskurs och de ämnen som läraren undervisar i. Lärare som anställts före den 1 juli 2011 och som saknar lärarlegitimation kan under en övergångsperiod istället ha utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.

Lärare som inte uppfyller kraven enligt skollagen får undantagsvis bedriva undervisning. Det gäller bland annat om det inte finns personer som uppfyller kraven inom huvudmannens organisation eller om det finns särskilda skäl med hänsyn till eleverna.

Av intervju med rektor samt dokumentstudier framgår att rektorn under det senaste året har förändrat organisationen så att de flesta av lärarna undervisar i de ämnen som de har utbildning för. Det finns dock flera lärare utan lärarutbildning som har tillsvidareanställning. Det finns också lärare för yngre elever som anställts efter den 1 juli 2011 som undervisar i ämnen de inte har utbildning för, till exempel i de samhällsorienterande ämnena.

Utredningen visar att flera lärare inte har utbildning för den undervisning de bedriver. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Stockholms kommun föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

2 kap. 13 och 20 §§ skollagen, 33 § lag om införande av skollagen

Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro

Bedömning

Stockholms kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro.

- Se till att elevhälsan även arbetar hälsofrämjande och förebyggande.

Motivering

I skollagen framgår att det ska finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande.

I intervjuerna med elevhälsan framgår att de inte har arbetat så mycket förebyggande och hälsofrämjande. Den trygghetsgrupp, med bland andra kurator och sköterska, som finns på skolan som en del i värdegrundsarbetet uppger att de har inte arbetat hälsofrämjande och förebyggande ännu. Eleverna i årskurs 9

känner inte igen att de haft något förebyggande värdegrundsarbete och refererar till att det fanns senast i årskurs 6.

När det gäller specialpedagogisk kompetens uppger lärarna för de äldre eleverna att det finns specialpedagog men att denne enbart arbetar med elever i särskild undervisningsgrupp och att denne inte används för lärarna i övrigt. Lärarna till de yngre eleverna, liksom elevhälsan, uppger att det är för lite specialpedagogisk kompetens på skolan för att kunna arbeta förebyggande.

Rektorn uppger att det pågår en diskussion på skolan kring elevhälsoarbetet och att arbetet ännu inte riktigt funnit sin form.

Utredningen visar att det brister i hur elevhälsan arbetar förebyggande och hälsofrämjande. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Stockholms kommun föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

2 kap. 25 § skollagen

På Skolinspektionens vägnar

Ulrika Palm
Beslutsfattare

Mats Peterson
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.